

Vrste i uloga društvenih mreža u životu osnovnoškolaca

Šćuric, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:234879>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-03**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

IVANA ŠĆURIC

DIPLOMSKI RAD

**VRSTE I ULOGA DRUŠTVENIH MREŽA U
ŽIVOTU OSNOVNOŠKOLACA**

Čakovec, 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
(Čakovec)

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Ivana Šćuric

**TEMA DIPLOMSKOG RADA: Vrste i uloga društvenih mreža u
životu osnovnoškolaca**

MENTOR: prof.dr.sc. Mario Dumančić

Čakovec, 2020.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	1
SUMMARY.....	2
1. UVOD	3
2. POJAM DRUŠTVENIH MREŽA	4
2.1. Vrste društvenih mreža	5
2.1.1. Facebook	5
2.1.2. YouTube	6
2.1.3. WhatsApp.....	6
2.1.4. Instagram	7
3. ŽIVOT PRIJE I NAKON POJAVE DRUŠTVENIH MREŽA	8
3.1. Generacijske razlike	8
4. DRUŠTVENE MREŽE U NASTAVI	11
4.1. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Informatika	11
4.1.1. Domene u organizaciji predmetnoga kurikuluma Informatike	13
4.2. Primjeri društvenih mreža u nastavi.....	14
4.3. Metodčke mogućnosti primjene društvenih mreža u nastavi.....	16
5. PREDNOSTI KORIŠTENJA DRUŠTVENIH MREŽA	20
6. NEDOSTACI KORIŠTENJA DRUŠTVENIH MREŽA	22
6.1. Ovisnost o društvenim mrežama	22
6.2. Gubitak privatnosti.....	23
6.3. Cyberbullying	23
7. ANALIZA I REZULTATI ISTRAŽIVANJA	25
7.1. Cilj istraživanja.....	25
7.2. Metoda i uzorak ispitanika	25
7.3. Rezultati	27
7.4. Rasprava	36
8. ZAKLJUČAK.....	39
9. LITERATURA	40
10. PRILOZI	43
10.1. Anketa provedenog istraživanja.....	43
10.2. Online suglasnost za roditelje.....	46
10.3. Autobiografska jedinica	47
10.4. Izjava o samostalnoj izradi rada	48

SAŽETAK

Ovim radom prikazuje se uloga društvenih mreža u životu učenika osnovnih škola. Moglo bi se reći da društvene mreže predstavljaju način življenja mladih. Komunikaciju i druženje licem u lice sve češće zamjenjuje virtualno druženje i razmjena poruka putem društvenih mreža.

Svrha provedenog istraživanja bila je ispitati koje društvene mreže mladi najčešće koriste te koju ulogu predstavljaju u njihovom životu. Istraživanje je provedeno na 237 ispitanika, učenika osnovne škole. Od ukupnog broja ispitanika, svih 237 koristi društvene mreže, čime je i potvrđena polazna pretpostavka provedenog istraživanja. Istraživanjem je dokazano da mladi najčešće društvene mreže koriste za razmjenu poruka s prijateljima. Također društvene mreže koriste i u nastavi za komunikaciju s nastavnicima i bolje razumijevanje nastavnog sadržaja.

Rezultati provedenog istraživanja također su pokazali da se veći broj učenika, njih čak 160 (67, 5%), susrelo s nekim od neprimjerenih ponašanja na društvenim mrežama. Taj podatak samo govori da bi se mladi trebali educirati o pravilnom korištenju interneta i s oprezom pristupati korištenju društvenih mreža kako bi izbjegli negativne strane korištenja istih.

Ključne riječi: društvene mreže, učenici osnovne škole, Internet, prednosti društvenih mreža, nedostaci društvenih mreža

SUMMARY

This paper presents the role of social networks in the lives of primary school students. It could be said that social networks are a way of living for young people. Communication and face-to-face socializing are increasingly being replaced by virtual communication and messaging by social networks.

The purpose of the research was to examine which social networks young people most often use and what is their role in young people lives. The research was conducted on 237 respondents, primary school students. Out of the total number of respondents, all 237 use social networks, which confirmed the initial assumption of the conducted research. Research has shown that young people most often use social networks to exchange messages with friends. They also use social networks in school to communicate with teachers and for better understanding the teaching content.

The results of the research also showed that a large number of students, as many as 160 (67, 5%), encountered some of the inappropriate behaviors on social networks. This data only says that young people should be educated about the proper use of the Internet and approach the use of social networks with caution in order to avoid the negative aspects of using them.

Key words: social networks, primary school students, Internet, advantages of social networks, disadvantages of social networks

1. UVOD

U svijetu moderne tehnologije i mogućnosti koje nam nude sve je više osoba koje koriste razne tehnologije i aplikacije za svakodnevne aktivnosti. Internet je postao jedan od glavnih izvora informacija, rješavanja problema, ali i komunikacije. Kako odrasli, tako i djeca već od rane dobi koriste razne aplikacije, alate i društvene mreže kako bi zadovoljili svoje potrebe za informiranošću, suradnjom i komunikacijom s drugima.

Društvene mreže predstavljaju jednu od vodećih uloga u komunikaciji kako između odraslih, tako i između djece. Sve češće kontakt licem u lice zamjenjuje komunikacija putem društvenih mreža. Mladi veliku većinu svog vremena provode dopisujući se s prijateljima, razmjenjujući razne doživljaje i fotografije.

Sve češće može se uočiti da se društvene mreže koriste i u nastavi. Često služe nastavnicima kako bi djeci na zanimljiviji način prezentirali nastavni sadržaj, ali i za međusobnu komunikaciju između nastavnika i učenika.

Da bi se potvrdilo gore navedeno, s učenicima osnovnih škola, konkretno s učenicima od 5.-8. razreda provedeno je istraživanje na temu „Vrste i uloga društvenih mreža u životu osnovnoškolaca“. U provedenom istraživanju vidljivo je da su sva djeca upućena u društvene mreže i da ih svi koriste, što je bilo i očekivano.

Nadalje, u daljnjem tekstu govoriti će se o prednostima korištenja društvenih mreža, nedostacima i o drugim raznim mogućnostima koje pružaju društvene mreže. Također, biti će opisane različite društvene mreže te načini na koji se iste koriste.

2. POJAM DRUŠTVENIH MREŽA

Masmediji i mediji su sredstva koje pružaju veliku dostupnost, raznovrsnost i brzinu informacija u suvremenom društvu. Masmediji su primjerice novine, radio i televizija, dok su mediji npr. računalo, mobitel i elektronička pošta. U današnjem svijetu posebno se ističu društveni mediji koji podržavaju ljudsku potrebu za društvenom interakcijom, olakšavajući dvosmjernu komunikaciju među ljudima, pružajući im mogućnost da dijele različite sadržaje (slike, tekstove, video i zvučne zapise) te da sami stvaraju medijske sadržaje. (Pasqualetti, Nanni, 2005).

Društvena mreža mogli bismo definirati kao posebnu vrstu društvenih medija, tj. usluga temeljenih na world-wide-web-u koja omogućuje pojedincima da izgrade javni ili polu-javni profil unutar omeđenog sustava, artikuliraju listu drugih korisnika s kojima dijele vezu, koristeći vlastiti popis veza i popise veza drugih unutar sustava. (Pasqualetti, Nanni, 2005). Čovjek je po prirodi društveno biće koje komunicira s drugim ljudima te bi se moglo zaključiti da društvene mreže predstavljaju opći komunikacijski fenomen (Kunczik, Zipfel, 2006).

Društvene mreže danas imaju vrlo važnu socijalnu ulogu koja je ponajprije povezana s jednostavnim postupkom održavanja postojećih poznanika i prijatelja, otvarajući ujedno mogućnost sklapanja novih poznanstava (Christakis 2010). Društvene mreže omogućuju mladim generacijama izbore prijatelja, uređivanja fotografija i izrade video uradaka, sudjelovanja u humanitarnim akcijama, promoviranja političkih stavova, itd. (Ilišin, Bobinac Marinović, Radin, 2001). Većina ljudi koristi današnja tehnološka dostignuća zbog paralelnog obavljanja više aktivnosti (npr. učenja, slušanja glazbe i sl.), a obilježja tzv. generacije s društvenih mreža vidljive su kroz slobodu, kreativnost, izbor, integritet, inovacije i otvorenost (Pasqualetti, Nanni, 2005).

Korisnici društvenih mreža izgrađuju svojevrsnu internetsku socijalizaciju. Mladi rutinski svakodnevno provjeravaju informacije o aktivnostima koje su vezane uz njihove kontakte s društvenih mreža,

eksperimentirajući povremeno s vlastitim identitetom sukladno nekim trendovima, čak i kad to ne odgovara stvarnom stanju stvari (Christakis 2010).

2.1.Vrste društvenih mreža

Već spomenute definicije društvenih mreža daju sliku o tome što su i za što se koriste društvene mreže. U niže navedenom tekstu opisane su značajke pojedinih društvenih mreža.

2.1.1. Facebook

Facebook je jedna od najpopularnijih društvenih mreža i gotovo da nema osobe koja nema vlastiti profil ili barem nije čula za navedenu društvenu mrežu. Od 2004. godine, kada ju je Mark Zuckerberg osnovao, prvenstveno s ciljem stvaranja internetske mreže preko koje bi komunicirao s kolegama studentima s Harvarda, ova društvena mreža tijekom više od desetljeća narasla je do neslućenih razmjera jer su je prihvatili ne samo studenti drugih sveučilišta već su njezin potencijal vrlo brzo prepoznali, a potom i prihvatili i svi ostali, kao servis putem kojeg danas možete gotovo sve.

Osim komuniciranja s drugim članovima na Facebooku danas se može razvijati poslovno carstvo, koristiti njegove marketinške alate, igrati igrice, izrađivati grupe ili stranice i još mnogo toga.

No ne razvija se Facebook samo brojčano već i kroz konstantno unapređenje, ali isto tako i povezivanje s drugim društvenim mrežama čime ne samo da svojim korisnicima olakšava korištenje nego konstantno vodi računa i o zaštiti njihove privatnosti i sigurnosti tijekom online druženja. (Facebook – što, kako, kada i zašto?)

2.1.2. YouTube

YouTube je internetski servis za razmjenu video sadržaja gdje korisnici mogu postavljati, pregledavati i ocjenjivati video zapise. Za postavljanje sadržaja potrebna je registracija, dok za pregledavanje nije, izuzev sadržaja koji nije primjeren za osobe mlađe od 18 godina. YouTube vrijednosti počivaju na četiri temeljne slobode koje ga definiraju, a to su: sloboda izražavanja, sloboda informiranja, sloboda ostvarivanja mogućnosti i sloboda pripadanja.

Utemeljitelji YouTubea su Chad Hurley, Steve Chen i Jawed Karim, bivši zaposlenici tvrtke PayPal. Domena „YouTube.com“ aktivirana je 15. veljače 2005. godine, a tijekom narednih mjeseci stranica je razvijana. U svibnju 2005. godine stranica je javnosti ponuđena na uvid, a šest mjeseci kasnije službeno je otpočela s radom.

YouTube je kao besplatan medij postao sredstvom promoviranja anonimnih filmskih autora i glazbenika koji su ovim putem stekli popularnost i probili se u tradicionalne medije poput radija i televizije. Prema statistikama više od 1 milijarde korisnika posjeti YouTube svaki mjesec te se oko 100 sati video zapisa postavi na njega svake minute. Ovaj društveni medij podržan je u 61 državi i na 61 jeziku. Danas glavni slogan YouTubea glasi: naša je misija da svima pružimo slobodu govora i pokažemo svijet. (YouTube About)

2.1.3. WhatsApp

WhatsApp je popularna aplikacija za dopisivanje i razmjenu poruka. Za slanje poruka i razgovor koristi internetsku vezu na telefonu kako bi se izbjegla korisnička naknada. Još jedna od mogućnosti ove aplikacije je kreiranje grupnog razgovora kako bi korisnici mogli ostati u kontaktu s grupom osoba koje su im važne. Pomoću ove aplikacije moguće je razmjenjivati poruke, pozive, video pozive, fotografije i video zapise. Najveći mogući broj osoba koje sudjeluju u grupnom razgovoru je 256. S WhatsAppom na webu i radnoj površini moguće je bespriječno uskladiti sve razgovore s računalom tako da je razgovore moguće voditi na bilo kojem uređaju koji korisniku više odgovara.

Neki od najosobnijih trenutaka dijele se putem WhatsAppa, što je razlog zašto je ugrađeno end-to-end šifriranje u najnovije verzije aplikacije. Kada je end-to-end šifriranje aktivno, poruke i pozivi su osigurani na način da ih isključivo korisnici s kojima se komunicira mogu pročitati ili preslušati, nitko između, čak niti WhatsApp. (WhatsApp)

2.1.4. Instagram

Instagram je unazad nekoliko godina izrastao u jednu od najvećih društvenih mreža. Posebnost Instagrama je što se sadržaj fokusira isključivo na fotografije kao medij putem kojeg trebate izraziti svoje osjećaje. Radi se zapravo o mobilnoj aplikaciji koja vam omogućava stvaranje i uređivanje fotografija, a nakon toga i dijeljenje fotografija s vašim sljedbenicima. Ako se posegne u prošlost, Instagram je doživio velike promjene i zahvaljujući tome i dalje raste. Trenutno je pod okriljem Facebooka, što mu samo daje dodatan zamah, iako ga polako počinju pristizati i druge društvene mreže u čijem je fokusu video materijal (prvenstveno Snapchat).

Tvorci Instagrama su Kevin Systrom i Mike Krieger. Oni su početkom 2010. godine radili na projektu koji je inicijalno bio nazvan Burbn, ali su spazili kako bi taj svoj projekt mogli prilagoditi na način da ključni medij komunikacije bude fotografija. Nakon pomno razrađenih koraka, nastao je Instagram, koji stoji iza izraza 'instant camera' i 'telegram'. Upravo je fokus na brzo uslikavanje fotografija putem mobilnih telefona i lako dijeljenje sa sljedbenicima bio ključna ideja koja se vrlo brzo svidjela mnogim ulagačima (Instagram i sve što trebate znati o njemu).

3. ŽIVOT PRIJE I NAKON POJAVE DRUŠTVENIH MREŽA

U ovome poglavlju govoriti će se o generacijskim razlikama između starijeg i mlađeg stanovništva. Istaknuti će se osnovna obilježja generacija koje nisu imale prilike susresti se s društvenim mrežama u mladosti i onim generacijama koje odrastaju u svijetu medija, a samim time i društvenih mreža. Često od starijeg stanovništva možemo čuti rečenicu kako je u njihovo vrijeme sve bilo drugačije te da su današnja djeca potpuno različita od prijašnjih generacija. U svijetu medija, računala i interneta sve su informacije brzo dostupne što djecu čini nestrpljivima i nezadovoljnima u mnogo situacija u kojima je potrebno strpljenje i vrijeme. Često se i od raznih stručnjaka poput pedagoga, psihologa i psihijataru može čuti da djecu nije dobro pretjerano izlagati medijima jer štete njihovom razvoju na mnogim razinama, no užurbani svijet u kojem se danas živi i u kojem su ljudi naučeni dobiti sve u isti čas, stvari često ne funkcioniraju onako kako bi trebale. Roditelji djecu već od malih nogu uče koristiti računala i ostale medije kako bi ih nečime zabavili i pronašli vrijeme za sebe.

Društveni život nekada i sada također se mnogo razlikuje. Dok su nekada ljudi više vremena provodili zajedno, posjećujući jedni druge, današnje generacije sve više vremena provode ispred računala komunicirajući sa svojim prijateljima i rodbinom putem društvenih mreža.

3.1. Generacijske razlike

Kako bi se bolje razumjele generacijske razlike u nastavku slijedi prikaz podjele generacija.

Pripadnici generacije tradicionalista rođeni su u razdoblju od 1909. godine do 1945. godine. Mnogi autori nazivaju ih generacijom Drugog svjetskog rata s obzirom da im je taj događaj obilježio djetinjstvo i mladost. Ova generacija odrastala je u sasvim drugačijim obiteljima od današnjih. Veze u njima bile su čvrste, znalo se tko je “glava” obitelji, a temeljne vrijednosti bile su disciplina, poštovanje autoriteta i precizna podjela obiteljskih uloga.

Zbog navedenih uvjeta u kojima su rasli, tradicionalisti su i danas ostali izuzetno posvećeni svojim obiteljima, društvenoj zajednici, organizaciji u kojoj rade i svojoj zemlji. Tradicionalisti posjeduju vrlo jaku radnu etiku, odanost i trud da se iskažu na radnome mjestu. Ne vole ulaziti u konflikte i rijetko iskazuju neslaganje s drugima. Pošto u djetinjstvu nisu bili okruženi suvremenom tehnologijom, preferiraju kontakt licem u lice (Krasulja, Radojević, Janjušić, Vujić, 2015).

Pripadnici generacije baby boomera rođeni su u razdoblju od 1946. do 1964. godine. Razdoblje u kojem su rođeni i mladosti obilježili su završetak Drugog svjetskog rata, početak Hippy pokreta i pokreta liberalizacije žena, Woodstock kultura i rat u Vijetnamu. Boomeri također imaju izraženu radnu etiku, ali uz drugačije motive. Za njih rad nije samo privilegija, oni rade kako bi stekli što bolju poziciju, veću plaću i prestiž. U poslu su veoma odani i potpuno su ciljno orijentirani. Jako su dobri timski igrači pa su za njih (kao i za tradicionaliste) sukobi na poslu lošija strana suradnje. Po mišljenju mnogih stručnjaka za ljudske resurse ova generacija može prenijeti puno praktičnih znanja i iskustava mlađim generacijama (Krasulja i sur., 2015).

Pripadnici generacije X rođeni su u razdoblju između 1965. i 1979. Generacija X susrela je mnoge globalne krize, poput Černobila i pojave AIDS-a, ali su također bili svjedoci i pojave MTV-a i igranja prvih video igara. Njeni pripadnici počeli vrlo rano napuštati svoje matične obitelji, što ih je učinilo samostalnijim, fleksibilnijim i spremnijim na rizik. Generacija X bila je svjedok pojave i razvoja interneta pa se njeni pripadnici vrlo dobro razumiju u tehnologiju. Pripadnici ove generacije će raditi sve dok posao smatraju zabavnim, kreativnim i izazovnim. Mnogi ih karakteriziraju kao poduzetno orijentirane, pragmatične, vrlo kreativne, sklone timskom radu bez obzira na individualnost koju posjeduju (Krasulja i sur., 2015).

Pripadnici generacije Y rođeni su u razdoblju od 1980. godine pa nadalje (kod različitih autora može se naići na neusuglašenost po pitanju gornje granice – 2000., 2001. godina). Mnogi autori nazivaju ih različitim imenima – Milenijska generacija, digitalna generacija, “feel good” generacija, Cyberkids, Sljedeća generacija, Eho bumer generacija, Net generacija i slično. Karakteristike ove generacije u potpunosti su uobličili internet i brz razvoj tehnologije. Pripadnici ove generacije „ovisni” su o tehnologiji koju jako dobro

poznaju – uz pomoć interneta traže rješenja, rješavaju probleme, komuniciraju s okruženjem posredstvom različitih socijalnih mreža. Prema njima prava komunikacija je samo ona koja se odvija putem SMS-a, Vibera i e-maila. Pripadnici generacije Y obično su vrlo obrazovani i poduzetno orijentirani, sposobni za obavljanje više zadataka što za njih čak predstavlja izazov. Može se reći da milenijci imaju dosta sličnosti sa svojim prethodnicima, generacijom X (skloni su timskom radu, prihvaćaju različitosti, optimistični su i lako prihvaćaju promjene). Ova generacija je obrazovanija u odnosu na prethodne. Oni žele raditi samo smislene poslove te im se upravo to nalazi na listi prioriteta ispred visokih primanja (Krasulja i sur., 2015).

Pripadnici najmlađe generacije, generacije Z, rođeni su poslije 1991. godine. Većina ih je rođena u malim obiteljima, od strane starijih roditelja, a statistika ukazuje da su često i odgajani od strane samo jednog, samohranog roditelja. Neke od njihovih osnovnih karakteristika su brz ritam života, aktivna upotreba weba i suvremenih tehnologija, sloboda ponašanja, razmišljanja i govora, kolaborativnost, brzina i zabava. Pripadnici ove generacije iskusili su veliku recesiju čiji utjecaj se definitivno mogao osjetiti na globalnoj razini. Generacija Z se može nazvati generacijom pravih tehnoloških “ovisnika”. Oni praktički i ne znaju kako bi proveli vrijeme bez svojih androidnih mobitela, tableta i ostalih gadgeta s obzirom da su od najranijeg djetinjstva u kontaktu s istim. Prema navodima autora, klasičan pripadnik generacije Z je već s tri godine imao temeljna znanja o korištenju tableta, računala, nekih od aplikacija na mobitelima. Internet je dio njihovog života, koriste ga u sve svrhe, a “Google je njihov najbolji prijatelj”. Prema istraživanju jedne fokus grupe većina se opredijelila da bi bez upotrebe računala mogla izdržati između tri i sedam dana, dok su duža razdoblja odvojenosti od računala opisivali kao „užasne”, „surove” i slično. Navedene tvrdnje sasvim su očekivane s obzirom da pripadnici generacije Z internet koriste kako bi komunicirali, učili, kupovali i zabavljali se (Krasulja i sur., 2015).

4. DRUŠTVENE MREŽE U NASTAVI

U niže navedenim poglavljima govoriti će se o odluci o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Informatike za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Spomenute će biti i domene rada kojima bi se realizirali ciljevi predmeta Informatike, primjeri društvenih mreža korištenih u nastavi, poučavanje djece pravilnom korištenju društvenih medija i interneta te samim time i društvenih mreža. Također, spomenute će biti i metodičke mogućnosti primjene društvenih mreža nastavi. U sklopu obaveznog predmeta Informatika djeca ne samo da bi trebala ovladati korištenjem računala, već i steći osnovne kompetencije, znanja i vještine koje će im kasnije biti potrebne u daljnjem školovanju i ostvarenju ciljeva i karijere. Kao što znamo društvene mreže su postale neizbježni dio života učenika kako srednjih, tako i osnovnih škola. Kako bi im djeca ispravno pristupala i naučila kulturu ponašanja na internetu, samim time i na društvenim mrežama, obavezni predmet Informatika predstavlja važnu ulogu u tome procesu poučavanja.

4.1. Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Informatika

Odluku o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Informatike donosi ministrica obrazovanja Blaženka Divjak 2018. godine. Tom odlukom donosi se kurikulum za nastavni predmet Informatika za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Odlukom Informatika postaje obavezni predmet za učenike od 5. do 8. razreda osnovne škole i učenike svih razreda gimnazije od školske godine 2018./19., a za učenike od 1. do 4. razreda osnovne škole od školske godine 2020./2021. Takvom odlukom učenicima se želi omogućiti kvalitetnije i modernije obrazovanje, u skladu s potrebama i zahtjevima današnjice.

U posljednje vrijeme, već nekoliko desetljeća razvoj računalne znanosti omogućio je stvaranje informacijske i komunikacijske tehnologije koja je u potpunosti promijenila svijet oko nas. Digitalna pismenost danas je neophodna

svakomu pojedincu kako bi mogao upotrebljavati računala i različite računalne sustave pri obavljanju svakodnevnih obveza.

Većina poslova 21. stoljeća zahtijeva razumijevanje i primjenu računalne znanosti s ciljem što veće produktivnosti i konkurentnosti. Informatičke kompetencije nužne su u rješavanju različitih izazova u svim područjima ljudskoga djelovanja i u svim područjima znanosti.

Pod nazivom Informatika u obrazovnom sustavu podrazumijeva se:

- stjecanje vještina za uporabu informacijske i komunikacijske tehnologije (digitalna pismenost) kojom se oblikuju, spremaju, pretražuju i prenose različiti multimedijски sadržaji;
- uporabu informacijske i komunikacijske tehnologije u obrazovnom procesu (edukacijska tehnologija, e-učenje);
- rješavanje problema računalom uporabom nekog programskog jezika pri čemu su prepoznatljivi sljedeći koraci: specifikacija i raščlamba problema, analiza problema i odabir postupaka za njegovo rješavanje, priprema i izrada programa, ispitivanje programa i uporaba programa (rješavanje problema i programiranje) (Kurikulum za nastavni predmet Informatika, 2016).

Generičke kompetencije koje predmet Informatika u učenika razvija i potiče:

- kreativnost i inovativnost stvaranjem digitalnih uradaka i algoritama
- kritičko mišljenje i vrednovanje tehnologije i izvora znanja
- rješavanje problema i donošenje odluka s pomoću IKT-a
- informacijska i digitalna pismenost razumijevanjem i konstruktivnim razgovorom o pojmovima iz područja informatike
- osobna i društvena odgovornost razmatranjem etičkih pitanja kao što su pitanja softverskih izuma ili krađe identiteta i vlasništva
- odgovorno i učinkovito komuniciranje i suradnja u digitalnome okruženju
- aktivno građanstvo kao spremnost i hrabrost za javno i odgovorno iskazivanje mišljenja i djelovanja uz međusobno poštovanje i uvažavanje u digitalnome okruženju
- upravljanje obrazovnim i profesionalnim razvojem učenjem s pomoću informacijske i komunikacijske tehnologije, učenjem na daljinu, videokonferencijama, virtualnim šetnjama, pristupom *online* bazama podataka i sl. (Kurikulum za nastavni predmet Informatika, 2016).

Sadržaji iz predmeta Informatika trebaju se usvajati tijekom cijeloga školovanja, pri čemu bi se trebalo koristiti načelom spiralnoga modela prema kojemu se znanje stečeno na nižim stupnjevima obrazovanja proširuje i produbljuje na višima. Znanja, vještine i stavovi usvojeni u Informatici podrška su svim ostalim predmetima i međupredmetnim temama. (Kurikulum za nastavni predmet Informatika, 2016.).

4.1.1. Domene u organizaciji predmetnoga kurikuluma Informatike

Četiri su domene kojima će se realizirati ciljevi predmeta Informatika: e-Društvo, Digitalna pismenost i komunikacija, Računalno razmišljanje i programiranje te Informacije i digitalna tehnologija.

Računalna znanost i upravljanje podacima čine temelj informatičkoga društva. Zato predmet Informatiku čine osnovna znanja i koncepti računalne znanosti te razumijevanje digitalnoga prikaza, pohrane i prijenosa podataka uporabom računala, digitalnih uređaja ili mreža. Navedeni sadržaji izučavaju se u domeni Informacije i digitalna tehnologija. Računalno razmišljanje temeljni je pristup kojim se razvija sposobnost rješavanja problema i programiranja. Pritom je naglasak na usvajanju procesa stvaranja aplikacije od početne ideje do konačnoga proizvoda, a ne isključivo na usvajanju sintakse i semantike programskoga jezika. Aktivnosti i sadržaji ishoda iz domene Računalno razmišljanje i programiranje razvijaju inovativnost, stvaralaštvo i poduzetnost te daju vrijedna znanja koja se mogu ugraditi u budući profesionalni život.

Domena Digitalna pismenost i komunikacija usko je povezana s ostalim domenama i daje temeljne digitalne kompetencije koje su neophodne za kvalitetnu primjenu tehnologije pri obavljanju svakodnevnih obveza, ali i za stjecanje kompetencija iz ostalih domena. Uporabom različitih programa za komunikaciju i suradnju omogućuje se razvijanje komunikacijskih i društvenih vještina koje su neophodne u današnje doba. Obilježje je te domene i razvijanje otvorenosti prema novim tehnološkim dostignućima u području informacijske i komunikacijske tehnologije.

Domena e-Društvo temelji se na činjenici da živimo u informacijskome društvu u kojemu se digitalna tehnologija uvukla u sve pore života. Teme kao što su područje sigurnosti na mreži, zaštita podataka, elektroničko nasilje i briga o svojem digitalnom ugledu razvijaju potrebne vještine i stavove nužne za odgovorne, kompetentne, kreativne i pouzdane sudionike digitalnoga društva. Objavljivanje te dijeljenje podataka, sadržaja i izvora uz poštivanje svih etičkih načela omogućuje širem broju ljudi stvaranje novih znanja i vrijednosti (Kurikulum za nastavni predmet informatika, 2016).

4.2. Primjeri društvenih mreža u nastavi

U posljednje vrijeme, ne samo zbog situacije s korona virusom koja je zadesila čitav svijet, već i općenito, tehnologija se sve više koristi u nastavi kako bi se učenicima kvalitetnije i jednostavnije predočio nastavni sadržaj. Razvijene su razne aplikacije i alati pomoću kojih se može obraditi nastavni sadržaj i razmjenjivati poruke s učenicima. Neki od njih su Edmodo, Moodle, Google classroom, Microsoft Teams i drugi. U daljnjem tekstu biti će navedene i opisane neke od aplikacija koje se mogu koristiti u nastavi.

Edmodo je vrsta društvene mreže nastala 2008. godine. Njezin glavni cilj je povezati učitelje i učenike te im omogućiti zajedničku suradnju. Sučelje Edmoda slično je onome na društvenom mreži Facebook te je samim time djeci primamljivije za korištenje u nastavi. Edmodo također omogućava pristup roditeljima, što ovaj alat čini idealnim za korištenje u nastavi. Princip rada Edmoda je takav da nastavnik kreira grupe u koje raspoređuje svoje učenike i unutar grupa postoji mogućnost objave informacija, poveznica, multimedijских datoteka, kvizova i na taj način se odvija komunikacija između nastavnika i učenika. Učenici pomoću ove aplikacije mogu samostalno izrađivati seminarske radove, odrađivati zadatke vezane uz nastavu te ukoliko žele iste dijeliti s ostalim učenicima. U Edmodu postoji mogućnost zapisivanja u kalendar svih važnih događaja kako bi učenici, a samim time i učenici uvijek pravovremeno bili obavješteni o svemu (Edmodo, 2014).

Moodle je alat koji također može poslužiti u svrhu održavanja online nastave. Unutar Moodla nastavnik može kreirati razne grupe i prikazivati

različite sadržaje za učenike poput raznih zadataka, datoteka, poveznica i slično. Moodle je namijenjen više za samostalno učenje i istraživanje, stoga je pogodniji za korištenje učenika viših razreda.

Microsoft Teams jedan je od alata pomoću kojih učitelji često komuniciraju sa svojim učenicima u nastavi na daljinu. On omogućuje zajedničku komunikaciju, videopozive, zajedničko korištenje datoteka, prostora za pohranu i još mnogo toga. Također omogućuje zajedničko uređivanje datoteka programa Word, PowerPoint i Excel. (Microsoft Teams, 2020).

Google Classroom također je jedan od alata koji može poslužiti za učenje na daljinu. Princip rada, odnosno sučelje slično je onome na Facebooku tako da učenicima ne predstavlja problem u sluzenju ovim alatom u svrhu nastave. Kao i u slučaju ostalih alata i ovdje se mogu podijeliti razni dokumenti, video zapisi, datoteke i poveznice.

Većina nastavnika koristi navedene alate za komunikaciju sa svojim učenicima, no u organizaciji nastave i komunikaciji često im pomažu i društvene mreže poput Facebooka, Whatsapp-a, Vibera i sl. Pomoću navedenih aplikacija nastavnici često kreiraju grupne razgovore i grupe u kojima učenicima šalju važne obavijesti i podsjećaju svoje učenike o domaćim zadaćama, izletima, važnim događajima u školi i slično.

Kako u višim razredima osnovne škole, tako i u nižim, društvene mreže često služe ne samo za komunikaciju između nastavnika i učenika ili roditelja, već i za komunikaciju između roditelja. Društvene mreže su uvelike utjecale na samu komunikaciju i uključenost roditelja u školski život njihove djece. Dok su roditelji prije odlazili jedni kod drugih kako bi posudili bilježnice od drugih učenika kada bi dijete izostalo s nastave, danas to rade pomoću društvenih mreža, jednostavnim fotografiranjem učeničkih bilježnica i međusobnim slanjem drugome roditelju. Ovakav način komunikacije često koriste roditelji učenika nižih razreda. Brzi protok informacija svakako je jedna od najvećih prednosti društvenih mreža, no često se upravo zbog takvog načina komuniciranja između roditelja, djeca isključe i većinu svojih obaveza vezanih uz školu prepuste roditeljima koji se međusobno raspituju o domaćoj zadaći, ispitima, provjerama znanja i sl. Na taj način roditelji nesvjesno štete svojoj djeci, preuzimajući njihovu odgovornost na sebe. Iz navedenog, može se

zaključiti da društvene mreže uvelike mogu pomoći u ostvarivanju školskih obaveza, no treba ih koristiti promišljeno i umjereno.

4.3. Metodičke mogućnosti primjene društvenih mreža u nastavi

Kao što je već i navedeno u tekstu društvene mreže postale su dio svakodnevice većine odraslih pa tako i djece. Djeca društvene mreže djeca koriste u svrhu zabave, ali i u svrhu nastave. Nastavnici sve češće u okviru svojih nastavnih sati koriste razne mogućnosti koje pružaju društvene mreže čineći time nastavu produktivnijom i zanimljivijom učenicima. U daljnjem tekstu biti će navedene neke od društvenih mreža i aplikacija koje mogu poslužiti u izvođenju nastave te primjeri kako se navedeni alati mogu iskoristiti u izvedbi nastavnog sata.

Društvene mreže poput Facebooka, Edmoda, WhatsApp-a, Vibera nastavnici mogu iskoristiti u svrhu izrade grupnih razgovora u kojima sudjeluje po nekoliko učenika koji rade na zajedničkom projektu, izrađuju seminarski rad, prezentaciju ili sl. Na taj način učenici mogu raditi i na daljinu, nije nužno da su svi prisutni na istome mjestu, već svoje ideje, stavove, prijedloge i mišljenja mogu iznositi u zajedničkom grupnom razgovoru. Na taj način učenici mogu uspješno surađivati, učiti jedni od drugih, prihvaćati tuđe stavove i ideje, te razvijati toleranciju i osjećaj za suradničkim učenjem i radom. Ovo je samo jedan od primjera kako grupni rad učenika može postati zanimljiviji i produktivniji pošto učenici svoje ideje međusobno mogu iznositi i izvan trajanja nastavnog sata te tako dogovarati izradu zajedničkog projekta.

Jedan od zanimljivih alata u nastavi svakako je i Kahoot! Kahoot! je interaktivni digitalni alat namijenjen za izradu kvizova, diskusija i upitnika. Ovaj alat koristi elemente učenja igrom u stvarnom vremenu. Sustav bodovanja se temelji na bodovima dobivenima za točan odgovor i vremenu unutar kojeg se daje točan odgovori. Učenik koji prije unese točan odgovor od početka odbrojavanja, imat će više bodova od učenika koji kasnije unese točan odgovor. Alat je osmišljen na način da se pitanje prikazuje učenicima (npr. preko projektor) kako bi ga mogli pročitati i nakon pet sekundi započinje se s odbrojavanjem i prikazuju se odgovori označeni bojama i oblicima. Učenici na

svojim uređajima s kojima pristupaju kvizu imaju prikazane samo odgovarajuće boje i oblike vezane za odgovore (bez teksta odgovora) i odabiru ono polje koje označuje odgovor za koji smatraju da je točan. Nakon svakog odgovora dobivaju povratnu informaciju o tome jesu li odabrali točan odgovor, koliko su bodova osvojili, poredak na ljestvici prema rezultatima ocjenjivanja i ukupan broj bodova koji su do sada osvojili. Na ekranu se nastavniku prikazuje nakon svakog pitanja, koliko je učenika odabralo koji odgovor i konačna ljestvica poretka gdje je prikazano pet učenika s najviše bodova. Nastavnici koji žele koristiti Kahoot! alat u svojoj nastavi moraju se registrirati i odabrati ulogu „I’m a teacher“. U nastavku će unijeti obrazovnu ustanovu u kojoj rade, svoje korisničko ime, e-mail adresu i zaporku. Ukoliko nastavnik želi da njegovi učenici kreiraju vlastite kvizove, upitnike i diskusije, oni se također moraju registrirati, no za sudjelovanje u kvizovima, upitnicima i diskusijama učenici ne trebaju kreirati korisničke račune. Potrebno je u preglednik odabranog uređaja napisati adresu Kahoota! i unijeti osobni identifikacijski broj (PIN) koji će im poslati nastavnik (Kahoot – sustav za odgovaranje i kvizove temeljen na igri, 2015). Ovaj alat konkretno može poslužiti na nastavnome satu kao uvodna aktivnost, npr. za utvrđivanje ili ponavljanje nastavnog sadržaja ili pak kao završna aktivnost, u kojoj učenici utvrđuju što su na satu naučili. Također, ako je riječ o satu ponavljanja, učenici mogu dobiti zadatak da samostalno izrade neki kviz ili upitnik na dobivenu temu. Na taj način će i oni sami prilikom izrade ponoviti nastavni sadržaj, ali i dobro se zabaviti prilikom dijeljenja kviza sa ostalim učenicima u razredu.

Na sličan način poput Kahoota! Može se iskoristiti i alat Wordwall koji također može poslužiti za izradu raznih kvizova i igara (npr. Kolo sreće, Izbaci uljeza i sl.) za učenike kako bi im učenje bilo zanimljivije i jednostavnije.

Twiducate je alat zamišljen kao društvena mreža za razrede kako bi nastavnici i učenici mogli međusobno sigurno komunicirati. Alat je poput privatnog Twittera, ali bez ograničenja na broj znakova koji se mogu napisati u objavi. Ovaj alat služi za svakodnevnu komunikaciju između nastavnika i učenika, ali i učenika međusobno. Prednost Twiducata je to što je nastavnik moderator i u slučaju nekontroliranih poruka od strane učenika, nastavnik ih može administrirati. Iznimna je prednost zatvoreno okruženje pa je time osigurana privatnost učenika što je u današnje vrijeme javnih društvenih mreža

veliki rizik. Primjenjiv je i za suradnju između učenika, primjerice na grupnim zadacima ili kao prostor gdje sigurno mogu izmjenjivati informacije i međusobno pomagati jedni drugima za vrijeme učenja. Nedostatak je postavljanje različitih dokumenata s računala, primjerice tekstualnih dokumenata ili slika, jer ih je moguće dodati samo putem poveznice s nekom postojećem web mjestu (Twiducate – društvena mreža namijenjena školama i nastavnicima, 2016). Jedan od primjera kako ovaj alat može poslužiti na nastavnome satu je kada nastavnik želi na brz i jednostavan način saznati mišljenje svojih učenika o nekoj temi, dovoljno je samo da svaki od učenika napiše „tweet“ i objavi ga kako bi ga svi mogli vidjeti. Na taj način često se može uštedjeti mnogo vremena na satu jer je svima dobro poznato da se učenici često mogu lakše, bez neugodnosti od javnog usmenog nastupa, izraziti pismeno. Tako se u nekoliko minuta može dobiti mišljenje svih učenika u razredu, što svakako ne bi bilo izvedivo usmenim nastupom svakog učenika pojedinačno.

Microsoft Teams već je naveden kao jedan od alata koji može poslužiti u ostvarenju nastavnog sata. Radeći u navedenom alatu učenici mogu u grupnim razgovorima dogovarati kako će izraditi svoj projekt, seminar, prezentaciju ili sl. te nakon toga zajednički mogu uređivati dokumente u Wordu, Powerpointu ili Excelu. Takav način rada na satu učenicima se može činiti zanimljiv kod obrade novog nastavnog sadržaja ili ponavljanje neke od tema.

YouTube također može poslužiti nastavnicima prilikom izvođenja nastavnog sata. Kada je riječ npr. o nekim zemljopisnim temama, temama iz biologije, povijesti ili sl. Učenicima će sigurno biti zanimljivije ukoliko mogu pogledati kratak video isječak/film na zadanu temu. Na taj način učenicima se dočarava ono o čemu nastavnik priča na satu i samim time lakše će usvojiti nastavni sadržaj.

Vrlo je važno spomenuti da društvene mreže u nastavi nisu samo na korist učenicima, već i nastavnicima. Razne grupe i stranice na društvenim mrežama kao što je Facebook nude mnoštvo kreativnih ideja, prijedloga, igara i općenito metodičkih predložaka kako nastavni sat učiniti zanimljivijim i kvalitetnijim. Nastavnici bi uvijek trebali težiti tome da djeci na kreativan i

zanimljiv način predoče nastavni sadržaj te im društvene mreže mogu poslužiti kao pomoć u ostvarenju tog cilja.

5. PREDNOSTI KORIŠTENJA DRUŠTVENIH MREŽA

Društvene mreže postale su sastavnim dijelom svakodnevice djece i mladih. Čak 99% djece u Hrvatskoj ima pristup internetu, a njih 93% posjeduje profil na društvenoj mreži (Ciboci, Kanižaj, Labaš, Osmančević 2018).

Brojne su pozitivne strane korištenja medija, pa tako i društvenih mreža. Djeca i mladi pomoću njih mogu učiti, pronalaziti kvalitetne informacije za svoje školske i seminarske radove, komunicirati s ljudima, razmjenjivati iskustva, mišljenja i informacije s vršnjacima sličnih interesa ili problema (Ciboci i sur. 2018).

Brži i lakši pristup informacijama, jednostavna i brza komunikacija sa osobama s drugih krajeva svijeta, uspostavljanje video poziva sa osobama koje ne možemo posjetiti samo su neke od prednosti koje društvene mreže mogu ponuditi i samim time privući pažnju djece i odraslih.

Društvene mreže često nude sadržaj, odnosno oglašavaju ono što korisnika zanima, poput stvari koje je pretraživao na internetu i samim time nude pomoć i podršku korisniku u pronalaženju njemu zanimljivog i korisnog sadržaja. Pomoću društvenih mreža mnogi sklapaju prijateljstva, koja ponekad prerastaju i u druženja izvan virtualnog okruženja.

Još jedna od velikih prednosti koju valja istaknuti je korištenje društvenih mreža u nastavi. Kao što je već i prije navedeno brojne društvene mreže mogu poslužiti u nastavi na daljinu. Nastavnik pomoću njih može obavještavati učenike o domaćim zadaćama, učenici također iste mogu predavati pomoću društvenih mreža, moguće je postavljanje raznih datoteka, rješavanje kvizova ili pak svakodnevna komunikacija s učenicima kako se to i inače čini na društvenim mrežama.

Društvene mreže mogu potaknuti komunikaciju među učenicima, ali i između učenika i nastavnika. Učenici se često osjećaju ugodnije kada postavljaju pitanja online nego ispred cijelog razreda stoga im društvene mreže mogu pomoći pri izražavanju i učenju. Učenici često oforme zajedničke grupe na društvenim mrežama u kojima pomažu jedni drugima, informiraju se međusobno i surađuju, što uvelike pridonosi pozitivnom radnom okruženju. Društvene mreže nude razne mogućnosti koje učenicima učenje čine

zanimljivijim i produktivnijim (Četiri razloga zašto biste se trebali služiti društvenim mrežama, 2018).

Koliko god nailazili na negativne komentare o korištenju društvenih mreža, neosporivo je da one uvelike pridonose uspješnom funkcioniranju mladih i društva općenito. Lakoća kolanja informacija, pristup i dijeljenje istih u današnjem svijetu predstavljaju vodeću ulogu u komunikaciji i organizaciji života.

6. NEDOSTACI KORIŠTENJA DRUŠTVENIH MREŽA

Kao što je već spomenuto, brojne su prednosti korištenja društvenih mreža. Unatoč tome postoje i mnogi nedostaci, odnosno problemi s kojima se korisnici mogu susresti koristeći društvene mreže. U niže navedenom tekstu biti će nabrojane i opisane neke od najčešćih opasnosti, odnosno nedostaci koje društvene mreže nose sa sobom.

6.1. Ovisnost o društvenim mrežama

Jedan od glavnih problema s kojima se mladi danas susreću je ovisnost o društvenim mrežama. Primamljiv sadržaj, lakoća pronalaska i dostupnosti informacija čine mlade ovisnicima o društvenim mrežama. Kod ljudi, koji neracionalno koriste internet, javlja se internetska ovisnost, koja se ponajprije očituje u smanjenju socijalne interakcije (Miliša, Tolić 2010). Ovisnost o internetu predstavlja psihološki poremećaj, osnovan na poremećaju samokontrole u ponašanju ili tehnološkoj ovisnosti. Definira se kao nemogućnost pojedinaca da kontroliraju svoju uporabu internetskih sadržaja, što ima za rezultat tjeskobu i funkcionalne poremećaje u svakodnevnom životu.

Ova ovisnost nije razmjerna vremenu provedenom na internetu, nego je povezana s činjenicom da se odbijaju ostale aktivnosti, a vrijeme se troši na virtualni svijet. „Umreženi usamljenici“ u virtualnome svijetu vide zapravo bijeg od usamljenosti, no on ih k tome još više osamljuje. Prekomjerno korištenje interneta dovodi do smanjenja snage emocija, koncentracije i pamćenja, a smanjuje se i osjećaj privrženosti. Izostanak neposredne komunikacije uvjetuje socijalnu izoliranost, smetnje u obiteljskom životu, digitalni narcizam ili neempatičnost. Predugim i prečestim boravkom učenika na društvenim mrežama dolazi do zanemarivanja obaveza vezanih uz školovanje te takve osobe koje su još uvijek psihosocijalno nezrele imaju 2 do tri puta veći rizik od depresije od onih koji Internet koriste racionalnije (Carević, Mihalić, Sklepić 2014).

6.2.Gubitak privatnosti

Mladi danas sve češće ostavljaju svoje osobne podatke na internetu ni ne razmišljajući kome će oni sve biti dostupni. Javni profili na društvenim mrežama, objava fotografija i video zapisa, prikaz lokacije na kojoj se nalaze samo su od nekih podatak koji su vidljivi svima. Ni ne sluteći mladi tako sebe dovode u razne opasnosti kao što su krađa indentiteta, uporaba osobnih podataka u pogrešne svrhe i slično.

U djelu „Djeca u svijetu interneta: zatočnici virtualnog svijeta“ navedeno je kako danas mladi koriste Internet na specifičan način, različit od onoga na koji to čine njihovi roditelji. Djeca svijet interneta promatraju na način kao da je to samo njihov svijet i upravo iz toga razloga samopouzđano koriste Internet što ukazuje na njihovu naivnost (Labaš, 2011).

U zaštiti djece od gubitka privatnosti na internetu veliku ulogu igra i informatička pismenost roditelja koji svojim znanjem i iskustvom trebaju upozoriti djecu koje sve opasnosti se kriju na internetu te s njima dogovoriti vrijeme korištenja računala. Roditelji bi trebali upozoriti djecu da računalo i Internet ne služe samo zabavi, već i kao sredstvo informiranja i komuniciranja (Živković, 2006).

6.3.Cyberbulling

Nasilje putem interneta naziva se još i elektroničko nasilje ili Cyberbullying, Ovakvim nasiljem zlostavljanje se provodi putem različitih elektroničkih medija, kao što su, elektronička pošta, SMS poruke, putem društvenih mreža, forumima i slično. Za razliku od nasilja „licem u lice“, kod elektroničkog nasilja nasilnik je najčešće anonimn i može se skrivati iza nadimka, izmišljene adrese elektroničke pošte ili profila na društvenim mrežama, kao i iza nepoznatog broja mobilnog uređaja. Postoje dvije vrste elektroničkog nasilja, a to su izravan ili direktan napad i napad preko posrednika ili indirektan napad. U direktnom napadu nasilnik izravno vrši

nasilje nad žrtvom dok neizravni napad uključuje napad preko posrednika (Batori, Čurlin, Babić, 2020).

Uključenost djece u elektronička nasilnička ponašanja manifestira se na različite načine kao što su: uznemiravanje (ponavljano slanje uvredljivih i uznemiravajućih poruka te njihova objava na mjestima vidljivim široj publici), prijetnje na internetu usmjerene drugoj osobi, skupinama ili samome sebi, blaćenje (širenje neistinitih i štetnih informacija o osobi ili mijenjanje nećijih fotografija), grubo online sukobljavanje (uključuje izazivanje sukoba slanjem različitih uvredljivih ili vulgarnih poruka), pretvaranje (dešifriranje lozinki različitih profila npr. na društvenim mrežama) te korištenje tuđeg ili lažnog identiteta (u svrhu slanja ili objavljivanja kompromitirajućih sadržaja o drugima), isključivanje na internetu (očituje se zabranjivanjem pristupa osobi ili skupinama određenim web stranicama ili grupama na društvenim mrežama te namjernim isključivanjem osobe s različitih lista online prijatelja), uhođenje (slanje prijetećih ili uznemiravajućih poruka koje rezultiraju strahom osobe za vlastitu sigurnost) (Strabić, Tokić Milaković, 2016)

Djeca sama često šute kada postanu žrtve elektroničkog nasilja, što često dovodi do gubitka samopouzdanja, zatvorenosti, osjećaja manje vrijednosti te nekih težih oblika poput depresije i suicidalnih misli. Vrlo je važno djecu educirati (kako kod kuće tako i od strane nastavnika) i uvijek im napominjati da je i elektroničko nasilje jednako važno kao i ostale vrste nasilja te da mu je potrebnu pristupati vrlo ozbiljno s ciljem rješavanja problema.

7. ANALIZA I REZULTATI ISTRAŽIVANJA

7.1. Cilj istraživanja

Cilj provedenog istraživanja bio je utvrditi koja je uloga društvenih mreža u životu učenika osnovne škole te koje društvene mreže najčešće koriste. Polazna hipoteza ovog istraživanja bila je da većina učenika koristi društvene mreže. Nadalje, pretpostavka je da učenici društvene mreže koriste u slobodno vrijeme za zabavu, ali i u svrhu nastave.

7.2. Metoda i uzorak ispitanika

Istraživanje je provedeno online putem Google obrasca (ankete) koju su ispunjavali učenici viših razreda osnovnih škola, tj. učenici 5. do 8. razreda. Anketa je provedena sukladno Etičkom kodeksu istraživanja s djecom te je svim ispitanicima bilo dodatno naglašeno da je anketa u potpunosti anonimna i dobrovoljna. Istraživanje se provodilo na području dviju osnovnih škola; Osnovna škola Sveti Križ Začretje te Osnovna škola Marija Bistrica.

Anketna pitanja sastojala su se od pitanja višestrukog odabira, te kratkih odgovora.

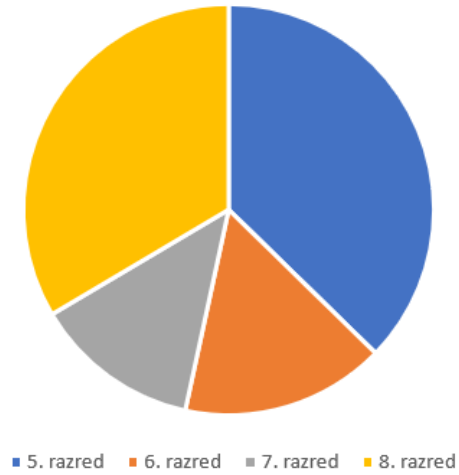
Istraživanje je provedeno na uzorku od 237 ispitanika (N=237). Od ukupnog broja ispitanika 135 (57%) su osobe ženskog spola te 102 (43%) osobe muškog spola (Tablica 1.).

Tablica 1. Ukupan broj ispitanika

Spol	Broj ispitanika	Postotak (%)
Muški	102	43
Ženski	135	57
Ukupno	237	100

S obzirom na razred koji su ispitanici pohađali, njih 88 (37,3%) je pohađalo 5. razred, 38 (16,1%) 6. razred, 31 (13,1%) 7. razred i 79 (33,5%) su ispitanici 8. razreda (Graf 1.)

Graf 1. Prikaz broja ispitanika prema razredu koji su pohađali

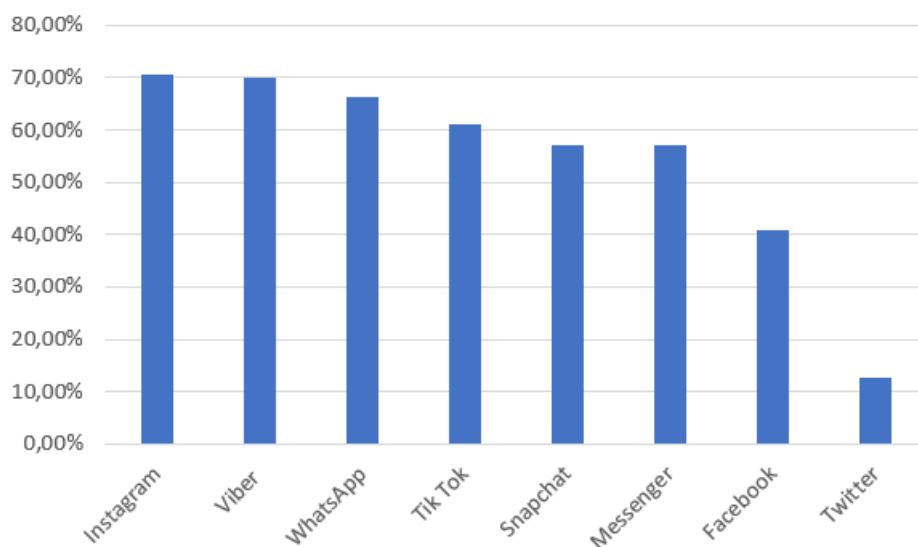
7.3. Rezultati

Na pitanje koriste li učenici društvene mreže svih 237 (100 %) ispitanika na ovo pitanje je odgovorilo potvrdno što je bilo i očekivano s obzirom na navike današnjih generacija.

Pošto je jedan od ciljeva istraživanja bio je utvrditi koje društvene mreže učenici koriste, jedno od pitanja glasilo je da učenici navedu sve društvene mreže koje koriste. Tako je od ukupnog broja ispitanika (N = 237) njih najviše 167 (70,5 %) navelo da koristi Instagram, nadalje Viber koristi 166 (70%) učenika, WhatsApp 157 (66, 2%) učenika, Tik Tok 145 (61, 2%) učenika, Snapchat 135 (57%) učenika, Messenger 135 (57%) učenika, Facebook 97 (40,9%) te Twitter 30 (12, 7%) učenika (Graf 2.)

Ovakav poredak ne iznenađuje pošto je Instagram jedna od društvenih mreža koje su vrlo jednostavne za korištenje te se pomoću njega vrlo jednostavno postavljaju i uređuju fotografije što ga djeci čini privlačnim za korištenje. Društvena mreža Facebook nalazi se tek na sedmome mjestu, što pokazuje kako pada popularnost donedavno jedne od najpopularnijih mreža.

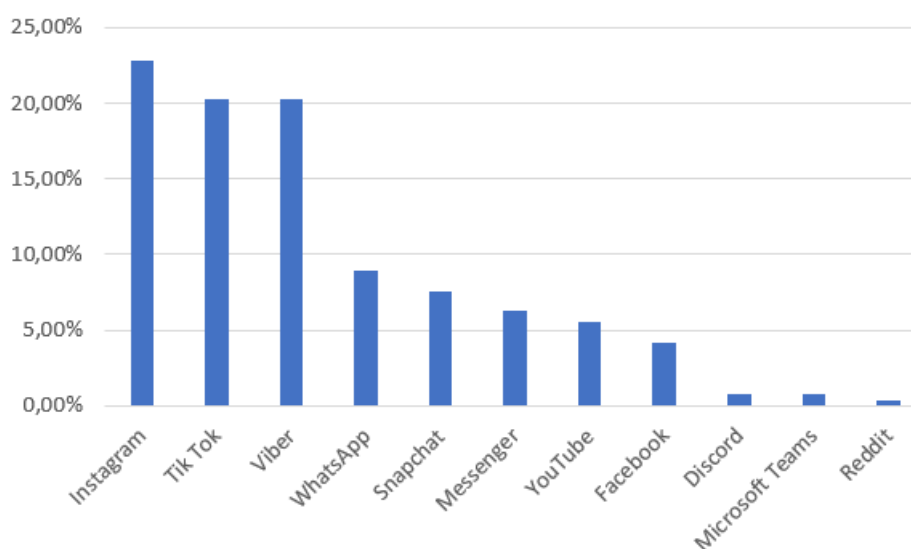
Graf 2. Društvene mreže koje koriste učenici

Nakon toga učenicima je postavljeno pitanje da navedu samo jednu društvenu mrežu koju najčešće koriste. Od 237 ispitanika njih 54 (22, 8%) odgovorilo je da najčešće koristi Instagram, njih 48 (20, 3%) odgovorilo je da najčešće koristi Tik Tok, 48 (20, 3%) ispitanika odgovorilo je da najčešće koristi Viber, 21 (8, 9%) ispitanik odgovorio je da najčešće koristi WhatsApp, 18 (7, 6%) ispitanika odgovorilo je Snapchat, 15 (6, 3%) ispitanika odgovorilo je Messenger, 13 (5, 5%) ispitanika odgovorilo je YouTube, 10 (4, 2%) ispitanika odgovorilo je Facebook, 5 (2, 1%) ispitanika odgovorilo je Discord, 2 (0, 8%) ispitanika odgovorilo je Yammer, 2 (0, 8%) ispitanika odgovorilo je Microsoft Teams te je 1 (0, 4%) ispitanik odgovorio da najčešće koristi Reddit (Graf 3).

Sve više djece danas svakodnevno objavljuje fotografije što rade, s kime se druže, gdje se nalaze i sl. stoga ni ne čudi da se upravo Instagram našao na prvome mjestu pošto je on jedna od društvenih mreža za objavu fotografija. Društvena mreža Tik Tok našla se na drugome mjestu što pokazuje kako nove društvene mreže velikom brzinom dosežu popularnost među mlađim generacijama i zamjenjuju korištenje nekih već od prije poznatih društvenih mreža.

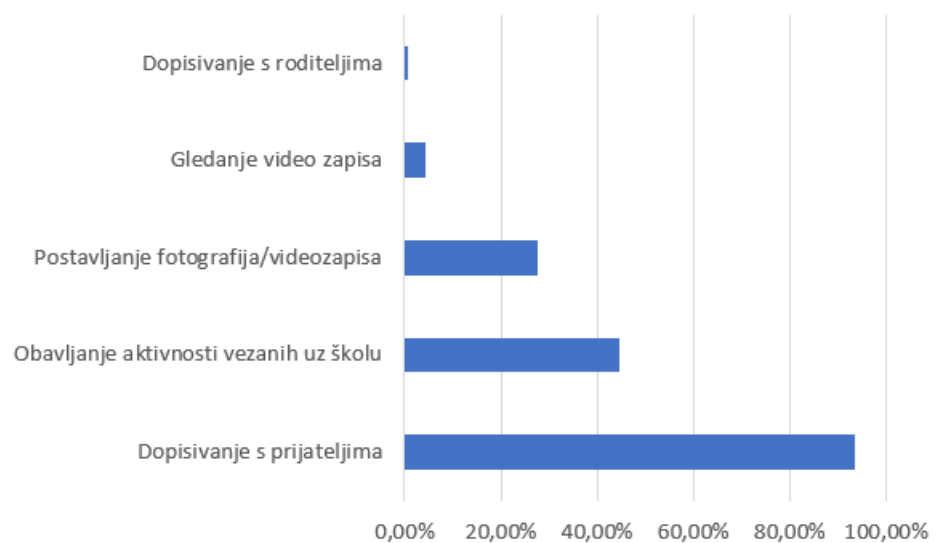
Graf 3. Najčešće korištene društvene mreže

Nakon toga učenicima je bilo postavljeno pitanje za što najčešće koriste društvene mreže. Od 237 ispitanika, njih 221 (93, 6%) odgovorilo je za dopisivanje s prijateljima, 106 (44, 7%) ispitanika odgovorilo je da društvene mreže najčešće koristi za obavljanje aktivnosti vezanih uz školu, 66 (27, 8%) ispitanika odgovorilo je da društvene mreže najčešće koristi za postavljanje fotografija/ video zapisa, 10 (4, 2%) ispitanika odgovorilo je da društvene mreže najčešće koristi za gledanje video zapisa. 2 (0, 8%) ispitanika odgovorilo je da društvene mreže najčešće koristi za dopisivanje s roditeljima (Graf 4).

Dopisivanje s prijateljima odgovor je koji se našao na prvome mjestu, što samo potvrđuje činjenicu da današnje mlađe generacije sve više vremena provode za svojim računalima komunicirajući međusobno putem društvenih mreža, a sve manje uživo.

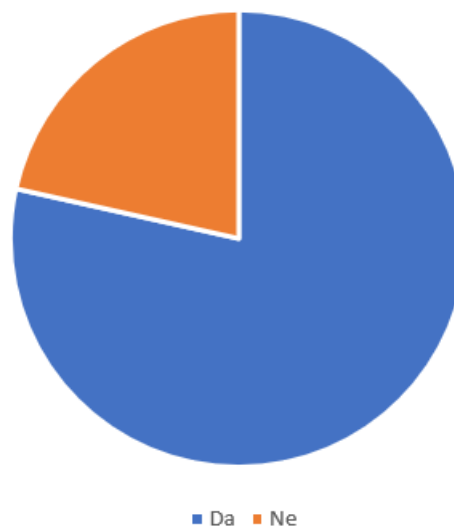
Graf 4. Za što se koriste društvene mreže

Iduće pitanje glasilo je koriste li učenici u nastavi društvene mreže. Od 237 ispitanik njih 186 (78, 5%) izjavilo je da u nastavi koristi društvene mreže, a 51 (21, 5%) izjavilo je da ne koristi društvene mreže u nastavi (Graf 5).

Brojka od 186 ispitanika koji su potvrdno odgovorili na navedeno pitanje potvrđuje činjenicu da društvene mreže nude mnoštvo mogućnosti i potencija koje su prepoznate i od strane nastavnika kako bi nastavu učinili uspješnijom.

Graf 5. Korištenje društvenih mreža u nastavi

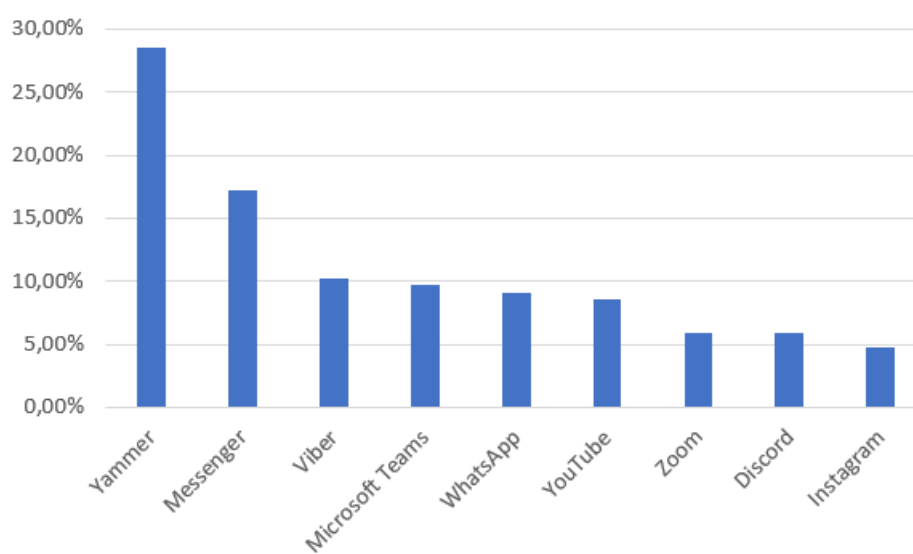

Iduće pitanje glasilo je da učenici navedu sve društvene mreže koje koriste u nastavi. Od 186 ispitanika, njih 53 (28, 5%) odgovorilo je da u nastavi koristi Yammer, zatim 32 (17, 2%) ispitanika odgovorilo je da koristi Messenger, 19 (10, 2%) ispitanika odgovorilo je da koristi Viber, 18 (9, 7%) ispitanika odgovorilo je da koristi Microsoft Teams, 17 (9, 1%) ispitanika odgovorilo je da koristi WhatsApp, 16 (8, 6%) ispitanika odgovorilo je da koristi Youtube, 11 (5, 9%) ispitanika odgovorilo je da koristi Zoom, 11 (5,

9%) ispitanika odgovorilo je Discord, 9 (4, 8%) ispitanika odgovorilo je da koristi Instagram (Graf 6).

Najviše ispitanika odgovorilo je da koristi Yammer u nastavi. Pošto je sučelje Yammera slično društvenim mrežama poput Facebooka ono je jednostavno za korištenje kako za učenike tako i za nastavnike i uz to nudi razne mogućnosti poput kreiranja upitnika, razmjene poruka i sl. Iz navedenih razloga ova je društvena mreža zauzela prvo mjesto u korištenju u nastavi.

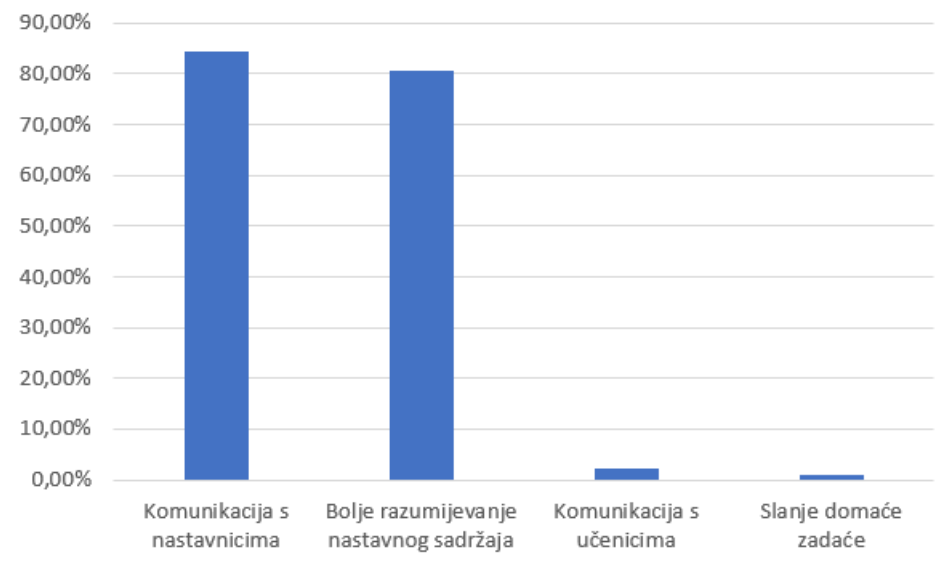
Graf 6. Društvene mreže korištene u nastavi

Iduće pitanje glasil je da učenici navedu u koje svrhe koriste društvene mreže u nastavi. Od 186 ispitanika, njih 157 (84, 4%) je odgovorilo za komunikaciju s nastavnicima, 150 (96, 2%) ispitanika je odgovorilo za bolje razumijevanje nastavnog sadržaja, 4 (2, 2%) ispitanika je odgovorilo za komunikaciju s drugim učenicima te 2 (1%) ispitanika je odgovorilo za slanje domaće zadaće (Graf 7).

Najviše učenika odgovorilo je da im društvene mreže služe za komunikaciju s nastavnicima, dok se korištenje društvenih mreža za bolje razumijevanje nastavnog sadržaja našlo na drugome mjestu. Ovakav rezultat, odnosno poredak vrlo vjerojatno proizlazi iz situacije s korona virusom u kojoj su učenici i nastavnici zbog nemogućnosti komunikacije uživo (i održavanja nastave) koristili društvene mreže.

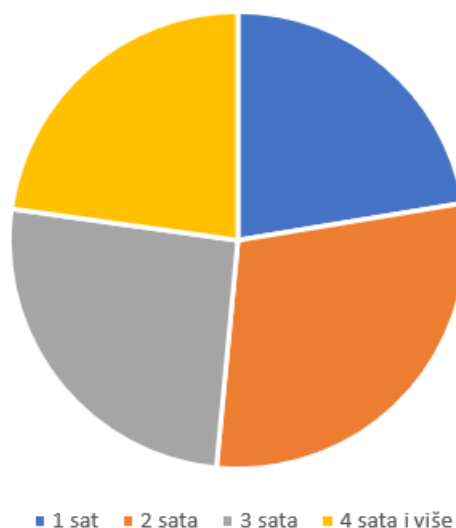
Graf 7. Svrha korištenja društvenih mreža u nastavi

Iduće pitanje glasilo je koliko dnevno vremena učenici provode na društvenim mrežama. OD 237 ispitanika, njih 69 (29, 1) odgovorilo je dva sata, 61 (25, 7%) ispitanika odgovorilo je 3 sata, 53 (22,4%) ispitanika odgovorilo je jedan sat te 54 (22, 8%) ispitanika odgovorilo je 4 sata i više (Graf 8).

Učenici su na ovo pitanje odgovarali otprilike podjednako na sve ponuđene odgovore što pokazuje da ima različitih učenika, onih koji većinu svog vremena provode na društvenim mrežama, ali i onih kojima društvene mreže nisu toliko privlačne.

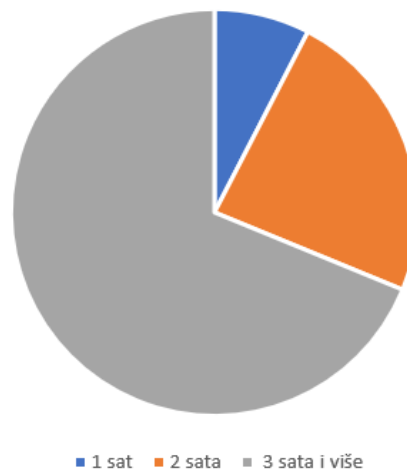
Graf 8. Vrijeme provedeno na društvenim mrežama

Iduće pitanje glasilo je koliko dnevno vremena učenici provode izvan kuće družeći se sa svojim prijateljima. Od 237 ispitanika, njih 163 (68, 8%) odgovorilo je tri sata i više, 56 (23, 6%) ispitanika odgovorilo je dva sata te 18 (7,6%) ispitanika odgovorilo je 1 sat (Graf 9).

Najviše učenika na ovo pitanje odgovorilo je da provode više od tri sata družeći se sa svojim prijateljima što je pozitivno jer mladi unatoč mnogo vremena provedenog na društvenim mrežama i dalje održavaju kontakte uživo sa svojim prijateljima.

Graf 9. Vrijeme provedeno s prijateljima

Iduće pitanje glasilo je jesu li ikada stekli nove prijatelje na društvenim mrežama s kojima komuniciraju i izvan društvenih mreža. Od 237 ispitanika, njih 113 (47, 7%) odgovorilo je da nisu stekli prijatelje na društvenim mrežama s kojima komuniciraju i izvan društvenih mreža, dok je njih 124 (52, 3%) odgovorilo potvrdno (Graf 10).

Ovakav omjer između odgovora pokazuje da društvene mreže ponekad pomažu u sklapanju prijateljstava što pokazuje jednu od pozitivnih strana društvenih mreža. Društvene mreže često pomažu u upoznavanju osoba sličnih životnih interesa i načina življenja.

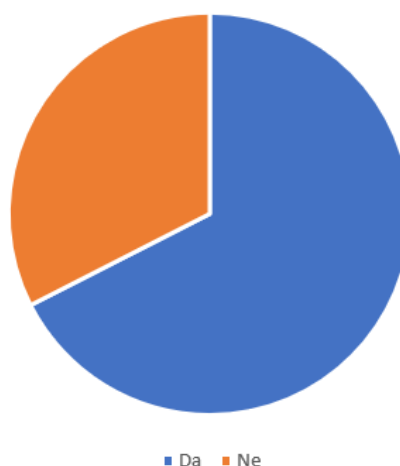
Graf 10. Prijateljstva sklopljena pomoću društvenih mreža

Posljednje pitanje glasilo je jesu li ikada vidjeli ili doživjeli neki od oblika neprimjerenog ponašanja na društvenim mrežama npr. uvrede, lažne informacije, ismijavanje i sl. Od 237 ispitanika, njih 160 (67, 5%) na ovo pitanje je odgovorilo potvrdno, dok je njih 77 (32, 2%) odgovorilo negativno (Graf 11).

Nažalost, nije iznenađujuće da je većina ispitanika odgovorila da se susrela s nekim od neprimjerenih oblika ponašanja na društvenim mrežama. Mladi danas često ne vode računa o sigurnom korištenju društvenih mreža te svoje podatke dijele s neznancima što često dovodi do neprimjerenih situacija.

Graf 11. Neprimjerenost ponašanje na društvenim mrežama

7.4. Rasprava

Kao što je i vidljivo iz samih rezultata pretpostavke vezane uz ovo istraživanje pokazale su se točnima. Svih 237 ispitanika je upoznato sa društvenim mrežama i koristi ih. Također, učenici ne koriste društvene mreže samo iz zabave, već i u svrhu obrazovanja. Istraživanje provedeno 2013. potvrđuje činjenicu da djeca u Hrvatskoj predstavljaju veliki dio korisnika društvenih mreža. Istraživanje o dostupnosti Interneta i Facebooka djeci od 11 do 18 godina provela je Poliklinika za zaštitu djece i Hrabri telefon te je navedeno istraživanje pokazalo da 99 % djece ima pristup Internetu kod kuće ili u školi, 93% ispitanice djece i mladih posjeduje Facebook profil, 68% djece i

mladih je otvorilo Facebook profil prije 13. godine, 84% djece i mladih ima pristup Internetu na mobitelu (Bilan, 2017).

Zanimljiva je činjenica da od svih društvenih mreža koje su učenici naveli da koriste najčešće koriste Instagram, dok se Facebook našao tek na 8. mjestu. Ovaj podatak samo potvrđuje činjenicu kako društvena mreža Facebook sve više gubi na popularnosti među mladima te sve više postaje „društvena mreža za starije generacije“.

Na postavljeno pitanje za što najčešće koriste društvene mreže, najviše ispitanika odgovorilo je za komunikaciju, odnosno razmjenu poruka s prijateljima što potvrđuje činjenicu da se današnje generacije uvelike razlikuju od prijašnjih i većina njih provodi veliki dio svog vremena družeći se s prijateljima online. Korištenje interneta transformiralo je mnoge aspekte modernog društva i socijalne interakcije te je komunikacija internetom omogućila brzo i efikasno povezivanje ljudi diljem svijeta. Mnoga istraživanja pokazala su da je online komunikacija jednako učinkovita kao komunikacija licem u lice, no takav način komuniciranja ne omogućuje percepciju neverbalnih znakova i socijalni kontekst (Vuletić, 2016). Upravo iz navedenih razloga komunikacija društvenim mrežama ima svojih prednosti, ali i nedostataka koje je nemoguće nadomjestiti.

Valja istaknuti i činjenicu da se društvene mreže sve više koriste u nastavi, što je potvrđeno i ovim istraživanjem u kojem je više od 70% ispitanika navelo da koristi društvene mreže u nastavi. Najčešće korištena društvena mreža u nastavi prema provedenom istraživanju jest Yammer, a zatim slijedi Messenger, Viber, Microsoft Teams i ostale. Yammer osigurava bespriječno okruženje u web i mobilnim aplikacijama za do 10 000 polaznika. Sudjelovati se može bilo gdje, na bilo kojem uređaju, u stvarnom vremenu. Uz to moguće je pratiti događaje uživo ili na zahtjev pomoću napredne AI tehnologije za navigaciju sadržajem. Također u Yammeru je moguće dijeliti ekran s ostalim korisnicima kao i razne sadržaje. Omogućuje sudjelovanje svih korisnika, u ovome slučaju učenika, te razmjenu zajedničkih poruka što ga čini idealnim alatom za korištenje u nastavi (Microsoft 365).

Na pitanje u koju svrhu najčešće koriste društvene mreže u nastavi, na prvome mjestu našao se odgovor za komunikaciju s nastavnicima, a tek na drugome mjestu bio je odgovor za bolje razumijevanje nastavnih sadržaja. Iako

društvene mreže nude brojne mogućnosti i inovativne ideje korištenja u nastavi, prema provedenom istraživanju čini se da svi potencijali društvenih mreža nisu iskorišteni pošto je većina ispitanika navela da društvene mreže u nastavi najčešće koristi za komunikaciju s nastavnicima.

Nadalje, najčešći odgovor učenika na pitanje koliko vremena provode na društvenim mrežama bio je dva sata, nakon čega je slijedio odgovor tri sata. Ovaj odgovor potvrđuje činjenicu da se prisutnost mlađih generacija na internetu, a samim time i na društvenim mrežama uvelike povećava iz godine u godinu.

Na pitanje koliko vremena učenici provode izvan kuće družeći se s prijateljima, najviše njih je odgovorilo tri sata i više. Uspoređujući rezultate vremena provedenog s prijateljima i vremena provedenog na društvenim mrežama moglo bi se reći da djeca i dalje više vremena provode jedni s drugima, nego na društvenim mrežama što je pozitivan rezultat pošto danas djeca često čine suprotno.

Jedno od pitanja u istraživanju glasilo je jesu li učenici ikada stekli prijatelje na društvenim mrežama s kojima su kasnije postali prijatelji i izvan društvenih mreža. Veći broj ispitanika odgovorio je da su stekli prijatelje s kojima se druže i izvan društvenih mreža što potvrđuje činjenicu da društvene mreže ponekad stvaraju i prijateljstva izvan virtualnog okruženja. Društvene mreže često pomažu u pronalasku prijatelja istih stavova, interesa i sl. s kojima osobe nerijetko stupaju u kontakt i izvan društvenih mreža.

Posljednje pitanje glasilo je jesu li ikada vidjeli ili doživjeli neki od oblika neprimjerenog ponašanja na društvenim mrežama. Većina učenika odgovorila je potvrdno na ovo pitanje, što je bilo i očekivano. Društvene mreže nude spektar širokih mogućnosti i nemoguće je u potpunosti kontrolirati sav sadržaj i sudionike.

8. ZAKLJUČAK

Društvene mreže predstavljaju važnu ulogu u životu osnovnoškolaca. Kao što je i provedenim istraživanjem dokazano od 237 ispitanika svi koriste društvene mreže. Učenici društvene mreže najčešće koriste za komunikaciju s prijateljima, ali i za potrebe nastave, kako za komunikaciju s nastavnicima tako i za bolje razumijevanje nastavnog sadržaja.

Valjalo bi istaknuti da društvene mreže nude razne mogućnosti, poput komunikacije sa osobama s drugih krajeva svijeta i upoznavanje osoba sličnih životnih interesa i svjetonazora. Također, društvene mreže mogu poslužiti kao dobar alat u nastavi za stvaranje zanimljivog radnog okruženja učenicima i kao pomoć prilikom usvajanja nastavnog sadržaja.

Iako društvene mreže imaju mnoštvo dobrih strana, ima i onih negativnih poput ovisnosti o društvenim mrežama, gubitka privatnosti, elektroničko nasilje i sl. Današnje generacije sve više vremena provode za računalima, tako i na društvenim mrežama. Djeca sve češće komuniciraju pomoću društvenih mreža, a sve manje družeći se uživo. Pošto su današnje generacije još od malih nogu upoznate s raznim tehnologijama, često ne shvaćaju važnost pravilnog i odgovornog ponašanja na internetu te svoje osobne podatke dijele s neznancima uzimajući olako činjenicu da ti podaci mogu biti zloupotrijebljeni.

Društvene mreže učenici bi trebali koristiti na pravilan način, pridržavajući se pravilnog ponašanja na internetu kako bi zaštitili sebe i svoju okolinu. Dobro je što se Informatika uvodi kao obavezan predmet u svim razredima osnovne škole jer je jedna od njezinih zadaća djecu naučiti pravilnom korištenju interneta te virtualnoj komunikaciji i suradnji. Djeca će na taj način proširiti svoje znanje, ali i usvojiti nove vještine.

9. LITERATURA

1. Batori, M., Čurlin, M., Babić, D. (2020). *Nasilje putem interneta među adolescentima*. Zdravstveni glasnik 6(1). str. 104 – 114.
2. Bilan, A. (2017). *Djeca u društvenim medijima na primjeru Twitter i Facebook profila Beyonce i Kim Kardashian*. In medias res: časopis filozofije medija 6(11). str. 1751-1768.
3. Carević N, Mihalić M, Sklepić M. (2014). *Ovisnost o internetu među srednjoškolicima*. Socijalna politika i socijalni rad, 2(1): 64-81.
4. Christakis NA. (2010). *Povezani: iznenađujuća moć društvenih mreža i kako one utječu na naše živote*. Zagreb: Algoritam
5. Ciboci L, Kanižaj I, Labaš D, Osmančević L. (2018). *Obitelj i izazovi novih medija*. DKMK.
6. Četiri razloga zašto biste se trebali služiti društvenim mrežama (2018). <https://www.skolskiportal.hr/sadržaj/skolstvo-u-medijima/interakcija-brza-dostupnost-i-za-pitanja-i-za-odgovore/?fbclid=IwAR2vJQsatYBoxa1A6csMFZb3dQ35-8Pk18uFdeECDr5XWAaRPD4LmjCjcx4>, datum pristupa izvoru: 17.7.2020.
7. Događaji uživo i na zahtjev Pomoću sustava Microsoft 365 <https://www.microsoft.com/hr-hr/microsoft-365/live-on-demand-event-solutions>, datum pristupa izvoru: 28.7.2020.
8. Edmodo (2014). <https://e-laboratorij.carnet.hr/edmodo-2/?fbclid=IwAR1jxbRjvtxEpUXtXSjYd1KUoTMCfBoplpkOWS7gJd4TXkTGJmzcaeVYg-8>, datum pristupa izvoru 13.7.2020.
9. Facebook – što kako, kada i zašto? <https://www.exdizajn.com/facebook-sto-kako-kada-i-zasto/>, datum pristupa izvoru: 6.7.2020.
10. Ilišin V, Bobinac Marinović A, Radin F. (2001). *Djeca i mediji: Uloga medija u svakodnevnom životu djece*. DZOMM/IDIZ
11. Instagram i sve što trebate znati o njemu <https://pcchip.hr/internet/drustvene-mreze/instagram-i-sve-sto-trebate-znati-o-njemu/>, datum pristupa izvoru: 6.7. 2020.

12. Kahoot – sustav za odgovaranje i kvizove temeljen na igri (2015). <https://e-laboratorij.carnet.hr/kahoot-game-based-sustav-za-odgovaranje-i-kvizove/?fbclid=IwAR0va4hzQy-GROes089XkYvYSMfrMRvMdDsLctFkaGwHTWEpCnd6iGkI3w8>, datum pristupa izvoru: 1.9.2020.
13. Krasulja, N., Radojević I., Janjušić, D., Vujić, N. (2015). *Multigeneracijska radna snaga – prednost ili nedostatak za suvremene organizacije*. Praktični menadžment. 6(1). str. 59 - 68.
14. Kunczik M, Zipfel A. (2006). *Uvod u znanost o medijima i komunikologiju*. Zagreb: Zaklada Friedrich Ebert
15. Labaš, D. (2011.) „*Djeca u svijetu interneta: zatočnici virtualnog svijeta – pedagoški modeli i otvorena pitanja*“ u: L. Ciboci, I. Kanižaj, D. Labaš (ur.) *Djeca medija – od marginalizacije do senzacije*, Zagreb: Matica hrvatska, str. 35-64.
16. Microsoft Teams (2020). https://www.microsoft.com/hr-hr/microsoft-365/microsoft-teams/free?fbclid=IwAR3h_ihB1UY6XNIJvygvDEU3ZvA7IVuVaYuv5vMQH9oUz0TZCXY6b30hE1w, datum pristupa izvoru: 13.7.2020.
17. Miliša Z, Tolić M. (2010). *Kriza odgoja i ekspanzija suvremenih ovisnosti*. Medianali, 4(8): 135-154
18. Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2016). Kurikulum nastavnoga predmeta Informatika za osnovne i srednje škole. http://mzos.hr/datoteke/15-Predmetni_kurikulum-Informatika.pdf, datum pristupa izvoru: 8.7.2020.
19. Pasqualetti F, Nanni C. (2005). *Novi mediji i digitalna kultura. Izazov odgoju*. Zagreb: Kateheza
20. Strabić, N., Tokić Milaković, A. (2016). *Elektroničko nasilje među djecom i njegova usporedba s klasičnim oblicima vršnjačkog nasilja*. Kriminologija i socijalna integracija 24(2). str. 166 – 183.
21. Twiducate – društvena mreža namijenjena školama i nastavnicima (2016). <https://e-laboratorij.carnet.hr/twiducate/>, datum pristupa izvoru: 1.9.2020.
22. Vuletić, A. (2016). *Utjecaj samootkrivanja na Facebooku na smanjenje nesigurnosti, nesviđanje i socijalnu atraktivnosti*. Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja 62(2). str. 49-68.

23. Živković, Ž. (2006.) *Dijete, računalo i Internet*. Đakovo: Tempo.
24. WhatsApp <https://www.whatsapp.com/features/?lang=hr>, datum pristupa izvoru: 6.7.2020.
25. YouTube About <https://www.youtube.com/intl/hr/about/>, datum pristupa izvoru: 6.7. 2020.

10. PRILOZI

10.1. Anketa provedenog istraživanja

Vrste i uloga društvenih mreža u životu osnovnoškolaca

Molim Vas da ispunite ovaj upitnik koji je namijenjen za potrebe izrade diplomskog rada na temu Vrste i uloga društvenih mreža u životu osnovnoškolaca.

Molim Vas da iskreno odgovorite na postavljena pitanja.

Ova anketa je anonimna i dobrovoljna i koristiti će se isključivo u istraživačke svrhe izrade diplomskog rada.

Unaprijed hvala!

1. Spol:

M

Ž

2. Razred:

5.

6.

7.

8.

3. Koristite li društvene mreže?

Da

Ne

4. Koje društvene mreže koristite? (moguće je označiti više odgovora i navesti druge odgovore pod „ostalo“)

Facebook

Instagram

Twitter

Tik Tok

Snapchat

WhatsApp

Messenger

Viber

Ostalo:

5. Koju društvenu mrežu najčešće koristite? (napišite samo jedan odgovor na praznu crtu)

6. Za što najčešće koristite društvene mreže? (moguće je označiti više odgovora i navesti druge odgovore pod „ostalo“)

Dopisivanje s prijateljima

Postavljanje fotografija/ video zapisa

Obavljanje aktivnosti vezanih uz školu

Ostalo:

7. Koristite li u nastavi društvene mreže?

Da

Ne

8. Ukoliko je Vaš odgovor na prethodno pitanje „Da“ na praznu crtu navedite koje su to društvene mreže koje koristite u nastavi:

9. U koje svrhe najčešće koristite društvene mreže u sklopu nastave? (moguće je označiti više odgovora i navesti druge odgovore pod "ostalo")

Za bolje razumijevanje nastavnog sadržaja

Za komunikaciju s nastavnicima

Ostalo:

10. Koliko vremena dnevno provodite na društvenim mrežama?

1 sat

2 sata

3 sata

4 sata i više

11. Koliko vremena dnevno provodite izvan kuće družeći se sa svojim prijateljima?

1 sat

2 sata

3 sata i više

12. Jeste li ikada stekli nove prijatelji na društvenim mrežama s kojima komunicirate i izvan društvenih mreža?

Da

Ne

13. Jeste li ikada doživjeli ili vidjeli neki od oblika neprimjerenog ponašanja na društvenim mrežama npr. uvrede, ismijavanje, objava lažnih informacija, sadržaj neprimjeren djeci i sl.?

Da

Ne

10.2. Online suglasnost za roditelje

Suglasnost

Poštovani roditelji,

studentica sam 5. godine Učiteljskoga fakulteta u Čakovcu i trenutno izrađujem svoj diplomski rad u sklopu kojeg provodim istraživanje s djecom. Zamolila bih Vas za suglasnost kako bi Vaše dijete moglo sudjelovati u ispunjavanju ankete koju ću koristiti isključivo u svrhu izrade diplomskog rada. Anketa se sastoji od nekoliko pitanja vezanih uz vrste i ulogu društvenih mreža, u potpunosti je anonimna i dobrovoljna. Za ispunjavanje ankete potrebne su 2-3 min. Molim Vas da ispunite niže navedena pitanja kako bi Vaše dijete potom moglo pristupiti ispunjavanju ankete. Unaprijed Vam zahvaljujem na suradnji!

Ivana Šćuric

Ime i prezime učenika/ce:

Ime i prezime roditelja/skrbnika:

Suglasan/na sam da moje dijete sudjeluje u ispunjavanju ankete koju studentica Ivana Šćuric koristi isključivo u svrhu izrade diplomskog rada.

Da

Ne

10.3. Autobiografska jedinica

Ivana Šćuric rođena je 9. travnja 1994. godine u Zaboku. Osnovnu školu završava u Mariji Bistrici te potom upisuje srednju školu u Zlataru, smjer opća gimnazija. 2015. godine upisuje Učiteljski studij na Učiteljskom fakultetu u Čakovcu. Osim materinjim, služi se i engleskim jezikom koji tečno govori i piše.

Smatra se komunikativnom i spontanom osobom, voli izazove i s lakoćom se prilagođava novonastalim situacijama.

10.4. Izjava o samostalnoj izradi rada

Ja, Ivana Šćuric, studentica 5. godine Učiteljskog fakulteta – Sveučilište u Zagrebu, Odsjek u Čakovcu, izjavljujem da sam ovaj diplomski rad pod nazivom „Vrste i uloga društvenih mreža u životu osnovnoškolaca“ izradila samostalno uz vlastito znanje, pomoću stručne literature, uz mentorstvo prof. dr. sc. Maria Dumančića.